

Asia: VN/7747/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi yleistukilain, kotoutumisen edistämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta

Yleistukilaki

Yleinen näkemyksenne työskentely- ja asumisaikavaatimuksen asettamisesta tavanomainen yleistuen saamisen edellytykseksi

Työskentely- ja asumisaikavaatimusta tuli arvioida myös yhdenvertaisuuden näkökulmasta ja laissa tulisi huomioida maassa laillisesti olevat henkilöt.

- **Tavanomaisen yleistuen saamisen edellytykseksi asetettaisiin vaatimus työttömyysturvalain mukaisen työssäoloehdon täyttämisestä. Näkemyksenne työskentelyvaatimuksesta**

Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden on vaikeampi työllistyä, joskin tulee huomioida, että maahanmuuttajataustaiset eivät ole homogeeninen ryhmä. Eri alueilla on myös eroja työllisyystilanteessa. Lähtökohtaisesti työskentelyvaatimus tukee yhteiskuntaosallisuutta ja kiinnittäytymistä työelämään, mutta samalla tulisi olla tarvittavia tukitoimia, mikäli työllistymisessä on haasteita. Alkuvaiheen kotouttamistyöllä on iso rooli joidenkin kohdalla.

- **Vaihtoehtoisesti tavanomaisen yleistuen edellytykset voisi täyttää kolmen vuoden asumisella Suomessa. Näkemyksenne asumisaikavaatimuksesta**

Kolmen vuoden asumisaikavaade on tietyllä tavalla haasteellinen, mikäli päätavoite on työelämäosallisuus ja työllisyyden edistäminen. Lähtökohtaisesti maahanmuuttajataustaisella tulisi olla mahdollisuus osallistua työelämään ja tukitoimiin työllistymiseksi.

Yleinen näkemyksenne kielitaitoa koskevista poikkeuksista työskentely- ja asumisaikavaatimuksen soveltamiseen

Erityisesti erilaisilla kansainvälisen suojelun tai turvapaikan statuksella olevilla kokonaistilanne voi olla hyvin haasteellinen ja taustalla monia kotoutumisen haasteita. Koulutukseen ja työelämään

kiinnitäytyminen vaatii riittävää työ- ja toimintakykyä sekä riittävää yhteiskuntaorientaatiota ja muun muassa laadukasta opetusta sekä tukea ja ohjausta.

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, jonka äidinkieli on suomi, ruotsi tai saame. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

-

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, joka on osoittanut riittävän suomen tai ruotsin taidon (Eurooppalaisen viitekehyksen mukainen B1.1 taso) kielen kahdella osa-alueella. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

On hyvä, että riittävän kielitaidon määrittelyyn on selkeä tasomäärittely. Erityisesti erilaisilla kansainvälisen suojelun tai turvapaikan statuksella olevilla kokonaistilanne voi olla hyvin haasteellinen ja taustalla monia kotoutumisen haasteita. Koulutukseen ja työelämään kiinnitäytyminen vaatii riittävää työ- ja toimintakykyä sekä riittävää yhteiskuntaorientaatiota ja muun muassa laadukasta opetusta sekä tukea ja ohjausta.

- **Esityksessä on arvioitu, että suurin osa osoittaisi kielitaitonsa kotoutumiskoulutuksesta saatavalla todistuksella. Lisäksi mahdollistettaisiin maksuton keskitason YKI-tutkinnon suorittaminen. Näkemyksenne kielitaidon osoittamisen tavoista**

-

- **Kielitadon osoittamisen tavat määritettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Näkemyksenne tätä koskevan asetuksenantovaltuuden antamisesta**

Esitys on kannatettava, jotta asiassa ei ole tulkinnanvaraa.

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, joka vamman tai muun vastaavan synn takia voi osoittaa kielitaitoaan. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

Valtakunnallisesti tarvitaan yhtenäiset kriteerit, mitä tuen myöntäjä noudattaa. Miten ja kenen toimesta määritellään vastaava syy? Esimerkiksi puheentuottamisen haasteet tulee arvioida ammattilaisen toimesta; tämä edellyttää lisäresursointia. Tulisiko tässä miettiä lausuntomahdollisuus esimerkiksi kotoutumisen, työllistymisen ja sosiaalihuollon viranomaisille, joskin tämä lisäisi hallinnollista työtä ja edellyttää lisäresursointia. Samaan aikaan haetaan viranomaisilta hallinnollisen työn keventämistä muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollossa.

- **Esityksen toimeenpanoon liittyy sekä Kelan että työvoimaviranomaisen toimivaltaan kuuluvia asioita. Näkemyksenne toimeenpanoprosessin toimivuudesta**

Mikäli esitys toteutuu sellaisenaan, sosiaalihuollon viranhaltijan, kelan sekä kunnan kotoutumisesta vastaavan henkilön roolit ja toimivallat sekä oikeudet tulisi olla selkeät.

Näkemyksenne yleistukilain 8 §:n mukaisen ulkomaalaista koskevan rajoituksen muuttamisesta tilapäisen suojelun oleskeluluvalla maassa olevien osalta

Tilapäisen suojelun statuksella olevia, kiintiöpakolaisia, ihmiskaupan uhreja, turvapaikanhakijoita sekä ilman huoltajaa maahan saapunutta alaikäistä tulisi kohdella yhdenvertaisesti ja huomioiden kuitenkin lapsuuden erityisyys ja lasten perusoikeus turvaan ja huolenpitoon.

Kotoutumisen edistämisestä annettu laki

Näkemyksenne palveluun pääsemisen takuuajasta

-

Näkemyksenne takuuajan kuluessa tarjottavista palveluista

-

Näkemyksenne takuuajan toteutumisen valvonnasta

-

Laki yleisistä kielitutkinnoista

Näkemyksenne maksuttoman keskitason YKI-tutkinnon suorittamisen mahdollistamisesta

-

Esityksen vaikutukset ja perustelut

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista kotoutumisen kannusteisiin

-

Näkemyksenne esityksen taloudellisista vaikutuksista

Riittävä rahoitus tulee turvata lain toteutuksesta vastaaville tahoille.

Näkemyksenne esityksen muista vaikutuksista

-

Näkemyksenne esityksen suhteesta perustuslakiin sekä EU-lainsäädännön ja muiden kansainvälisten velvoitteiden vaatimuksiin

-

Voimaantulo

Näkemyksenne esityksen voimaantulosta

-

Kotoutumistuki ja palveluun pääsemisen takuu aika koskisivat tilanteita, joissa henkilö muuttaa Suomeen ehdotetun lain tultua voimaan. Näkemyksenne tästä siirtymäsäännöksestä

-

Muuta lausuttavaa esityksestä

Muuta lausuttavaa esityksestä.

-

Mäkiranta Tero
Satakunnan hyvinvointialue

Valo Aija
Satakunnan hyvinvointialue - Hohtari Salla, toimialuejohtaja, aikuisten palveluiden toimialue